www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАМОРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 91. Джерзі Сіті, Н. Дж., Второк, 21. квітня, 1925. VOL. XXXIII. No. 92. Jersey City N. J., Tuesday, April 21, 1925. THREE CENTS

Сензаційний процес межи урядом а сталевими промисловцями.

ФІЛАДЕЛФІЯ, Па., 17. квітня. — В окружнім федеральнім суді вніс нині федеральний уряд позов проти Чарлза Швоба, бувшого голови федеральної корабельної ради, та провідника Бетлегем Стіл Корпорейшен та других з нею звязаних сталевих підприємств, за зворот близько 15 мілінів долярів, які сі компанії безправно побрали в час війни від уряду.

Як каже позов, Швоб силою свого впливового уряду примусив уряд платити своїм підприємствам кращі ціни, як діставали другі сталеві підприємства за подібні роботи. Він мав діставати кращі контракти, як другі підприємства. Він мав добитися для своїх підприємств великої свободи рухів, тоді як другі підприємства примушував придержуватися букви закона. Він мав навіть рахувати урядови за кождий долар бонуса, заплачений своїм робітникам, по 2 доляри 6 центів. В той спосіб він і його підприємства побрали безправно коло 15,000 долярів. Уряд старався погодитися мирною дорогою, але коли виринула суперечка за суму звороту, він звернувся до суду.

Того самого дня, коли в Филаделфії внесено позов проти Швоба та його сталевих спілок, в Ню Йорку Швоб та його сталеві підприємства внесли протипозов проти федерального уряду, в якім вони домагаються доплачення собі близько 10 мілінів долярів, які уряд мав заплатити за побудовані спілками кораблі, а не заплатив.

Оба процеси викликали справдішну сензацію в цілій Америці. Справа певно розкриє богато річий, які інакше булиби остали на віки тайною. Судова розправа мусить вмішати й покійного Вилсона, і його міністрів, як премієра Колбі, та провідника неодного промислу, сущого для ведення війни. Колбі та Швоб уже видали публичні заяви, в яких вони обороняються перед поробленими собі закидами.

ЮНІЙНІ СТРАЙКАРІ СТАЮТЬ ПІДПРИЄМЦЯМИ.

ВАШИНГТОН, 17. квітня. — Юнійні хатні малярі та вивішувачі паперу, які недавно вийшли на страйк проти своїх підприємців, заявили публично, що вони не вернуть уже більше до роботи, але будуть старатися вести самостійні бизнеси та конкурувати зі своїми давними роботодавцями.

Страйк пішов з того, що роботодавці не захотіли признати робіт никам 10 долярів денної заплати.

ДУМАЮТЬ ЗАВЕСТИ НОВУ ВОЗДУШНУ ЛІНІЮ.

ШИКАГО, Іллінойс, 17. квітня. — Летуни почтового уряду перелетіли нині воздухом з міста Ню Орлінс до Шикаго, маючи всвоїх пакунках понад 3 мілони долярів у реґістрованих посилках. Подорож відбути спеціяльно на те, щоби переконатися, чи можливо завести воздушне почтове получене межи містами на полудневім побережу а Шикагом.

Проба виказала, що таке получене можливе.

ПАШПОРТОВІ ПРАВА ЖІНОК.

ВАШИНГТОН, 17. квітня. — Жінки добилися права від уряду виїздити поза границі краю на пашпорти, виставлені на їх дівоче імя.

ДЕПОРТУЮТЬ ОБМАНЦЯ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Іміґраційний уряд рішив депортувати 27-літнього Французька Шарпа, котрий признався перед судом, що обманув один нюйорський готель на 186 долярів. Він буде мусіти відсидіти вперед 3-місячну вязницю, а відтак його відошлють до Анґлії, звідки він приїхав.

ЦЕРКВА ЗАБОРОНЯЄ ВСУП ДО ЦЕРКОВ ЕПИСКОПОВ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Вілєм Менинг, епископ протестантської епископальної церкви, проголосив публично, що всі церкви сего віроісповідання замикається для епископа сеї церкви Бравна, котрого епископи сеї церкви осудили недавно за єресь.

Бравн мав говорити в найблизчу неділю в нюйорській церкві Св. Марка, відомій широко з діяльности пароха Ґатрі. Заборона епископа викликала велике зацікавлене, чи Ґатрі послухає начальника церкви.

ФОТОГРАФУЮТЬ БУТЛЕҐЕРІВ НА МОРЮ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Уряд подав нині до відома, що величезний німецький воздушний корабель „Лос Анджелес" він час своєї послідної подорожи над Атлянтійським Океаном фотографував бутлеґерів, працюючих на кораблях одиноких американського побережа.

ПОЖАР ЗМІВ ЦІЛУ РОДИНУ З ЛИЦЯ ЗЕМЛІ.

МАРШФІЛД, Орегон, 17. квітня. — Пожар, який вибух у домі Г. Г. Гоґеса, спалив на куголь властителя, його жену й шо-го троє малих дітий. З родини не остався в живих ні один член.

ПОМИЛИЛИСЯ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Пять замаскованих драбів напало на вулиці ім. Дюкна Де Болена, бідного клерка одної крамниці капелюхів, ранили його до непритомности по голові та забрали від нього незначну кількість ту він мав при собі, та всю готівку, яка виносила разом два доляри. Поліція догадується, що розбійники взяли Де Болена за когось іншого, якого корпорант, відомий з грабежів на суботнішу виплату робітників. Небажаного пошкодженого відставлено до шпиталю.

ВЕСЛИЙ СИГІ.

ВІЛЄМСПОРТ, Па., 17. квітня. — В довіті Саливан, довкола міста [illegible] літа.

НА РІДНУ ШКОЛУ

Страшна боротьба за українську школу ведеться в краю останками сил, а наша Рідна Школа не має і сотої части тих матеріяльних средств, які потрібні до видержання в боротьбі згл. до побіди. В краю є завзяті люде, які ведуть боротьбу і дають що можуть, валяються по ляських криницях та терплять всілякі насильства від Ляхів, а не можуть підратувати Рідної Школи в грошах тільки тому, що їх не мають.

Зате може легко підратувати Рідну Школу кождий з нас коли зложить і вишле свою жертву через:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПОСИЛКИ З АМЕРИКИ ДО ПОЛЬЩІ ВІЛЬНІ ВІД МИТНОЇ ОПЛАТИ.

Польща то така держава, в якій багато дивоглядного, м. и. і її закони. Між иншими за посилки, які Американці посилали своїкам у Польщі (старі одяги і т. п.), адресати мусіли платити митну оплату, більшу як варта була сама посилка. Наслідком протестів пошкодованих зайнялося тою справою польське міністерство скарбу, а митний департамент вислав до всіх митних дирекцій обіжник у цій справі. Згідно з тим обіжником дирекції мит є уповажені звільювати від митної оплати заграничні почтові або зелізничі посилки, які містять артикули першої потреби, одяг і т. п., наскільки адресатами є люде дуже вбогі, головнож погорільці, навіщені повінню, або потерпілі від елементарних нещасть, як неврожай, тяжкий переднівок. Головнож мається узглядновати американські посилки зношеним одягом, біллям і обувою для вбогих. Побачимо, що буде в практиці.

ПЕРША КОРОЛЕВА З ОБТЯТИМ ВОЛОССЯМ.

Бельгійська королева Єлисавета дала собі обтяти волосся. Так вона перша королева, що пішла за тою модою. Коли виявила це своїм двірським дамам, счинилася справжня палатна революція. Дами відбули „воєнну раду" й постановили королевій подати поважні ради, щоби не робила цього. Королева сказала, що вона певна, що її чоловік-король згодиться, а всьому иншому дасть собі сама раду. І слідуючого дня дійсно зявилась із обтятим волоссям. Коли двірські дами виявляли невдоволення з тої причини, вона положила край всякій дебаті не дуже чемною завіткою: „Мої пані! Мені здається, що ваше волосся довше, як ваш розум!"

НЕДОСТАТОК СТАЛИ НА УКРАЇНІ.

„Економическая Жизнь" в кореспонденції з Харкова описує тяжке положення українських хліборобів задля великого браку сталі на плуги, та инше господарське знаряддя. Навіть в близькій околиці Харкова дається відчувати по селах такий брак сталевого матеріялу, що ковалі мусять кувати леміші з заліза, що є очевидно дуже непрактичне, бо леміші з заліза скоро тупляться і важко ними орати.

Навіть в січеславській губернії, де є найбільший металюрґічний промисл, і там відчувається брак сталі. Колиж і можна дістати цього товару, то ціна його страшенно висока.

СОВЄТИ ХОЧУТЬ ПОЗБУТИСЯ ВОВКІВ.

Совєтський уряд задумує видати закон, щоби завзятійше винищувати вовків. Згідно з найновійшими обчисленнями в 1924. році вовки зайли 52.684 коней і лошаків, 50.250 рогатої худоби, 25.000 инших домашніх звірят і 13.000 оленів і инших диких звірят. Також дуже багато людей впало жертвою вовків. (Скільки людей згинуло за той час із рук комуністичної чрезвичайки — ця статистика, самособою не каже.)

ҐЕТЕ БОЯВСЯ 22-го БЕРЕЗНЯ.

Що найбільший німецький поет боявся 22-го березня, вважав його для себе нещасливим. Це доказує м. и. учитель майарського принца, Фридрих Соре. Він каже: „Багато Ґетових приятелів запевняють, що він день 22. березня вважав вельми впливовим на своє життя. Коли день 22. березня минув без пригод, то Ґете вірив, що вже цілий рік пройде йому щасливо". Доказано є, що Ґете в день своєї смерти пильно допитувався який то день. Кілька годин опісля, 22-го березня, в 11-тій годині Ґете помер!

З ЖИТТЯ КУРДІВ.

Воєнничий нарід Курдів збунтувався проти турецького уряду. То мішанина рас, з якої виробився теперішний характер Курдів. Є Курди, які жиють постійно на одному місці, а є й кочовники. Головнож кочівничі Курди ведуть вічно бої. Курди верховинці жиють іще давним патріярхальним життя. Подорожники, які відвідували їх край, згідно кажуть, що почувалися між ними наче в часах старого завіта. Замісць шаблі й списа вживають уже рушниці. Зрештою все таксамо, як в часах Авраама: одяг, їда, домашнє хазяйство, осбтановка, звичаї, спосіб привітання і т. д. Дуже небагато знана є західна культура. Як у часах патріярхів іще й нині ці люде живляться лише хлібом, кислим молоком, сиром, горіхами і сушеними овочами. Одинока новість то чай, який принесли між Курдів Росіяне. Ціле домашнє хазяйство спочиває в руках жінок, а чоловіки працюють у полі, але лише весною й літом. Решту року вони нічо не роблять, лише вправляються в воєнному ремеслі. Раз-у-раз племена Курдів зводять між собою бої. Курдійські жінки мають уже більше свободи, як то досі позволяв іслям. Жінки ходять у широких шараварах і широкій юпці. Волося на голові заплетене в багато кіс. На голові носять округлу шапочку, прикрашену перлами, а поверха розпущену хустку. Для безпеки, тому що все сподіються нападу сусідніх племен, жиють Курди разом у селах, що розложені ступнево на-скелях. Хата побудована понад хатою, так що кривля одної хати є заразом подвірєм слідуючої. Будівлі дуже сильні і неприступні, але незвичайно темні, замісць вікон кілька дір.

З КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Найновійші Книжки зі Старого Краю

А. Кандибський: Українська правда політичних партий.	
В. Андрієвський: [illegible]	10
[illegible]	[illegible]
Жак Бодуен обовязує. Бальзак	[illegible]
Пекарська: Нарися. Б. Лепкий	[illegible]
[illegible] Ф. Фрасек: Збірник З. Кузьмин	10
З нарисів. Т. І. В. Андрієвський	50
Українська література мови й правописання	
Ковальський: Твори. І. Франко	[illegible]
Нариси Полтавщини і т. д. Твори. Т. Ів. І. Котляревського	25
Сонячний світ в його вплиєм й сучасне. Д. Дорошенко 1.50, в гарним оправі в пл.	
Повстрічі з Европою. Сальвадорі	2.00
Сонячні утвори. В. Леонтович	50
Жупан й мешканці на Радянській Україні. І. Герасимович	20
Пік Ленінські. Історичні. Ст. С. Томашівський	20
Жарти. Прислухай і ти. Твори О. Стороженка	45
Кобзар. Т. Шевченко	1.50
Кобзар (Аврора, Мутина і ін.) Т. Шевченко	50
Кобзар. Твори. Т. Шевченко	50
Гайдамаки. Твори. Т. П. Куліш	50
Гайдамаки України. З 39 сторинами. І. Герасимович	50
Вісник Історичний. Ст. С. Томашівський	50
Вісник Історичний. Ст. В. Липинський	1.00
Вісник Історичний. В. Сімко	35
Вісник Історичний. В. Кіпіт	15
Українська. Твори. Т. І. П. Куліш	30
Вісник. Твори. Т. І. П. Куліш	50
Фабула Антиантичної трагедії України. Ю. Бо[illegible]	
Рудинський	[illegible]
Анна Ланть. Драма. І. Орловський	30
[illegible]	[illegible]
Сільська Українська [illegible]	50
Російсько-український словник в 1 томі в ка[illegible]	6.00
Стрітя. Антологія української поезії від [illegible] Спенітових до нашних часів. Вакултуре. Б. Лепкий. 2 томи	2.75
Оповідання з Всесвітньої Історії. Ст. Берлинський в двох частях	80
Основи Політичного економізму. О. Ярошевський	70
З минулого. І. В. Андрієвський, в пол. оправі	1.50
Вибір Твори. Ярів Щоголів	25
Дитина. Прислухай і ти. Твори О. Стороженка	45

Гроші висилають посилкі на почтовий або експресовий мані-ордер на ім'я, яке подано у списку вище.

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Большевицькі заговірники убили в церкві в Софії 150 душ.

В СОФІЇ ПРОГОЛОШЕНО ВІЙСКОВИЙ СТАН.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 17. квітня. — Останні обчислення виказують, що жертв в катедрі, де відправлювано похоронний обряд над тілом убитого генерала Григорієва, було далеко більше аніж спершу подавано.

Тепер подають число убитих на 140, а ранених понад 200.

Комуністи підложили пекольну машину в годинником на даху південної частини церкви. Коли бомба вибухла, вона наробила найбільше шкоди власне у сій частині. Згинули особи, що стояли в сій части церкви. Між убитими жертвами є 6 генералів і 30 офіцирів, а також 20 женщин і 10 дітий. Міністри, священики й інші були дальше і тільки потерпіли поранення. Між раненими є і премієр Цанков. Та його рана легкі і він міг ще того самого дня проводити надзвичайний сесі кабінету.

Бомба наробила богато шкоди в церкві, порвавши мури і домівку та образи й ікони. В румовищі лежали пірвані трупи. Та церква не завалилась ані не займалась огнем, бо збудована із сильного грубого каміння.

Болгарські офіцири, жовніри і студенти, щобули в церкві, не стратили притомности вчасі катастрофи, але миттю кинулись ратувати женщин і дітий та виносили їх на двір.

Король Борис, дізнавшись про новий большевицький замах в церкві, мерщій поспішив на місце нещастя і додавав духа жовнірам, що ратували жертви злочину.

Усе населенне Софії люте й озлоблене на большевицьких заговірників. У місті вельми напружені відносини.

Влада проголосила в Софії війсковий стан. Вечером по 7-ій годині заборонено всякому виходити на улицю.

ЩЕ УБИВСТВА.

СОФІЯ, 17. квітня. — Большевицькі заговірники убили нині тут серед улиці начальника тутешньої центральної тюрми. Позатим царив тут сьогодня спокій.

Горожани зголошуються до міністра війни Волкова на добровольців для стороження спокою в столиці і в краю.

ПІМСТА МАКЕДОНЦІВ.

СОФІЯ, 17. квітня. — Недавно комуніст Манулев убив умового провідника Македонців у Болгарії Миколу Мілева.

Засе відімстились Македонці, убивши сьогодня Манулева на томусамому місці, де він убив Мілева. До трупа причіпили картку з написю, що се жертва заслуженої пімсти.

ОБНЯВ ДВА МІНІСТЕРСТВА.

ПАРИЖ, 17. квітня. — Новий премієр Франції Поль Пенлеве обняв кромі премієрства також міністерство війни. Се сталось тільки тимчасово і він готовий віддати ресорт війни другому, як тільки добере відповідного кандидата.

КАЙО БЕРЕТЬСЯ ДО ВОЄННИХ ДОВГІВ.

ПАРИЖ, 17. квітня. — Новий французький міністер скарбу Йосиф Кайо заявив, що поперед усього візьметься до воєнних довгів Франції.

Він хоче зачати у сій справі переговори з Америкою й Анґлією і заключити умову як найскорше, бо, як каже, вирішення питання воєнних довгів поможе Франції піднестись та обновитись фінансово.

ТРОХ КАНДИДАТІВ.

БЕРЛІН, 17. квітня. В неділю, дня 26-ого с. м., німецькі виборці віддадутьсвої голоси на трох кандидатів на президента Німеччини, а саме: кандидата націоналістів генерала Гінденбурга, кандидата республиканців дра Маркса, і кандидата комуністів Ернеста Тельмана. Всіх виборців в Німеччині обчислюють на 38,000,000.

ГІНДЕНБУРГ НЕ ХОЧЕ ГОВОРИТИ.

БЕРЛІН, 17. квітня. — Кандидат націоналістів на президента Німеччини полевий маршал Гінденбурґ останеться дома аж до виборів, які будуть в неділю, 26-ого с. м., і нікуди не буде виїздити ані не буде виголошувати кандидатських промов. Його приклонники кажуть, що він доволі широко відомий в Німеччині і не потребує розголосу як др. Маркс, кандидат груп республиканських.

ЗА ОБЄДНАННЄ АВСТРІЯЦЬКИХ КРАЇВ.

ВІДЕНЬ, 17. квітня. — Премієр Австрії Рамек звернувся до Радиґіти Народів, щоби розслідила при помочі своїх знавців економічні відносини в Середній Европі і сказала державам, які постали на території бувшої Австро-Угорщини, як їм уже [illegible] торговельно-промислові відносини.

Австрія, яка у своїх замахах підпірте Америки й анґлії, боїть[illegible] що митові (ціові) границі, які сі держави побудували між собою, до нічого доброго не доводять, а тільки ріжнують промисл та убивають взаїмну торговлю.

Одначе з тим не погоджується Угорщина і Югославія, які власне поуводювали у себе високі тарифи, щоб не допустити до себе чужого промислу, а пособити розвиткови свого.

Чехо-Словаччина, якої промисл високо розвинений, мала б інтерес у скиненню митових обмежень, а проте і вона недовірно ставиться до пляну Австрії, начебто до чогось, що нарушує її суверенність.

ЗАСУД ПОЛЬСЬКОГО КСЬОНДЗА.

ПЕТЕРБУРГ, Московщина, 16. квітня. — Тутешний суд засудив польського ксьондза Бронислава Ушака на 6 літ тюрми [illegible] шпигунство.

Прокурятор, що його обвинувачував був [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 24, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ .75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодинока число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сіті і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РОБІТНИКИ ЧИ КОМІСАРІ?

Як доносять з Москви, в столиці раю царства селян і робітників вибухли голодові заворушення. Сотки тисяч безробітних робітників вийшло на демонстрацію проти большевицького уряду, щоби запротестувати проти безробіття. Про подібні заворушення доносять рівночасно з Одеси, українського порту на Чорному Морю. Там на демонстрацію зібралося понад 15,000 безробітних, які вийшли вулицями міста з написами: „Ми хочемо праці! Ми не можемо удержати своїх родин!"

Демонструючі безробітні підносять проти большевицького уряду різкий закид, який мусить колоти комісарів до живого. Безробітні кажуть, що вони не дивувалися безробіттю й голодови робітників, якби уряд зовсім не мав гроша на підпомогу безробітних, однак вони не можуть згодитися на те, щоби уряд, який величає себе селянсько-робітничим, викидав тисячі й міліони на зайві річи, як приміром пропаганду за границями краю, тоді як міліони безробітних робітничих родин з голоду пухне без праці й хліба. Один з бесідників, краще обзнакомлений з внутрішними обставинами большевицького уряду, подав до публичного відома, що уряд витратив в місяцю січни 27 міліонів золотих рублів на заграничну пропаганду, тоді як безробітні робітники за той час дістали всего 385,000 рублів.

Сі факти є найкращим зеркалом політики большевицьких комісарів. Большевики обіцяли робітникам, що кождий робітник стане немовби урядником держави, що він буде мати роботу від суспільности, від держави. Значить, робітники справді мають слушність, коли вони домагаються праці й удержання від держави, яка забрала на себе всі приватні підприємства, зелізниці, фабрики, копалні, торговлі. Та біда в тому, що через большевицьку господарку богато фабрик і копалень не працює, хоча люди аж пропадають за їх виробами. Черезбольшевицькуполітику пішло безробіття, а в слід за тим нужда й голод. Для пущення фабрик у рух треба гроша. Сього гроша в большевиків нема, а що вони дістануть зі заграниці, вони все видають на ширенне большевицької пропаганди за границями. Колиб, приміром, сих 27 міліонів золотих рублів, які уряд видав на заграничну пропаганду за один місяць, повернути на справдешні машини та закупно топлива, то в Росії пішлиб краще роботи, й люди пересталиби голодувати. Але тоді зараз пішлоб безробіттє серед большевицьких агентів, які розсипані по всему світі підносять під небеса большевицьких комісарів. Сі власне агенти булиби першими, які підняли-би крик проти большевицького уряду в Москві, якби лишень сей уряд відобрав їм ті охлапи, які він їм кидає зі свого стола. Без гавканини сих агентів большевики не дісталиби позичок на другий місяць, і тоді вони все таки мусілиби замкнути фабрики й копальні. Инчими словами, коли віддати позичені гроші на пропаганду, то фабрики замикаються вже нині й населенне голодує вже тепер, а колиб гроші повернути на фабрики й копальні, то фабрики й копальні будуть замкнені троха пізнійше. Большевицький уряд опинився межи молотом а ковалом. Куди він не рушиться, йому грозить біда, руїна, розвал.

Як видно зі сього, безробітні демонстранти домагаються від уряду в Москві річий, яких сей уряд доконати не може. Уряд не може уступити безробітним, бо таке уступство означалоби повну руїну його заграничної пропаганди, ворожнечу тисячів його власних агентів по всему світі, і скоршу чи пізнійшу втрату послідних своїх підпор поза границями. Тому большевицькому урядови не лишається нічого инчого, лишень висилати проти голодних демонстрантів червоних міліціонерів, карабіни, гармати, скорострільні кріси, карні відділи з ручними бомбами. І він се робить. Робить се в Москві, і робить се на Україні.

Так поступав московський царський уряд. Поступав він так тому, бо наслідком кепської політичної та економічної системи опинився в такому положенню, що владу, зібрану в його руках, можна було вратувати лишень насильством, розбоєм, кровопролиттєм та душогубством. Поступає нині большевицький уряд так само, як колись поступав царський уряд. І поступає він так само з тих самих причин. Наслідком кепської політичної і економічної системи сей новий уряд опинився в такому самому положенню, в якому був повалений царський уряд. Новий уряд зібрав у своїх руках велику владу, яка дуже смакує людям, які до сеї влади добилися. Однак ся влада опирається на фальшивій політичній і економічній системі, а населення його такі, що мали невдоволені, що маси без праці й без хліба. Зарадити сьому не можна інакше, лишень через зміну системи. Та зміна системи потягнулаби втрату влади для тих, що її здобули лишень завдяки сій системі. Сього уряд, як люди себелюбні, зробити не можуть. Вони воліють, погубити сотки тисяч населення, як зречися своєї влади. Вони для народа, який вони на словах так дуже люблять, зроблять усе, лишень не зроблять одного: не злізуть з його плечий.

І народи Росії мусять носити на собі такого кровопійчого павука так довго, поки вони не наберуть досить сили, щоби скинути його власними силами.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА

МОВЧАЗНИЙ ЮВИЛЕЙ

Перемиський Укр. Голос пише:

Глухо й непомітно проминув 25-літній ювілей істнування й діяльности Трудової Партії. Тихо й глухо було в українській пресі, тихо й байдужно в самій управі партії. Навіть творці цеї ще недавно найбільшої політичної організації галицько-українського народу, а ні одним словечком, ані одним натяком не вернули думкою до тих часів, як то вони перед 25 літами ставили основи під національно-демократичну партію.

І ми вже відбігли від дня ювилею, який припадав на 26 грудня 1924 р. Не відсвяткували 25-ліття повстання найбільшої й найсильнійшої демократичної партії в Галичині, організації, що відограла незвичайно велику ролю в національно-політичним освідомленню широких ародних мас; що на протязі двох десяток літ майже всеціло несла на собі відповідальність за долю народу; що запопадливо творила нові осередки національного життя й орудувала майже всіми культурно-освітними, фінансово-економічними й господарсько-торговельними установами; що разбудовувала всі комірки громадського життя й здійснювала великі народні кличі.

Двайцять пять літ! Цеж великий шмат часу; цеж доба, важна глибокосягаючими подіями; цеж одна глава з найновійшої історії галицько-українського народу; цеж підрахунок морального й матеріяльного надбання; цеж розрахунок наших втрат і зисків. Здавалося, що така хвиля не промине безслідно, без уваги не лише керуючих чинників, але й громадянства. На жаль глухо і пусто. Мається враження, що це не жива партія, а вмерлець, біля якого жалібні люди ходять на пальцях і лише своїм виглядом і півведенням мовчки стверджують: de mortuis nihil nisi bene! (про вмерлих ніщо не говорім тільки добре). Так не думаємо ми про трудову партію, не твердимо, що вона лежить на катафальку, але про неї думають так мабуть ті, що займаючи кермуючі становища в партії навіть словом не відгукнулися про її 25-літне істнування.

Тому ми возьмім на себе обовязок пригадати кілька моментів з життя національно-демократичного сторонництва, котре від квітня 1919 р. носить назву „Українськог Народної Трудової Партії."

Довгий час в Галичині було лише два сторонництва: народовецьке й москофільське. Перше з них піддержувало традиції „Руської Трійці," було більше романтично-демократичне. Ідейний капітал черпало воно з Наддніпрянської України. Ідеї Кирило-Методіївського Брацтва, твори Шевченка й особисті звязки та впливи Куліша, Кониського й Антоновича піддержували народовецький рух. Москофільське сторонництво це організація, що після довших вагань лірвала з традиціями „Руської Трійці," що стратила віру в самостійний розвиток власного народу. Вона не бачила можливости для галицько-українського народу видобутися апа ворожої кормиги а нехотячи топитися в „польськім багні," воліла радше втопитися у великім „руськім морю." От тим вона в 1866 році проголосила єдність нашого народу з Москалями.

Та оба ці сторонництва не були одночасними партіями. Програми їх не обіймали цілости життя народу. Правда, народовці, що ще були тільки на дорібку, вели широку пропаганду серед молодіжи, але їхня робота все таки була овіяна якимсь романтизмом. Москофіли всю надію покладали на Росію, яка сотворить нам рай і що велася ізза благих річий. Свіжий дух повіяв в Галичині аж тоді, коли професор київського університету Михайло Драгоманів перенісся за границю, навязав близші взаємини з Галичиною і почав серед галицького громадянства, особливо серед молодіжи, ширити нові поступові ідеї, звертати увагу на насущні потреби широких народних мас. От тоді, то повіяв у нас иньший вітер, зачав ширитися радикальний рух. Драгоманів перший почав вчити Галичан політики, він перший кинув в атмосферу „рутенщини" кличі европейської демократії. Він висмівав відірваний від життя романтизм і солодкаве, словесне народолюбство, а вчив, що політика демократії — це політика оперта на народних масах. Він закликав всіх живих, щоби йшли в народ, щоби будили маси народу. „Рідіть в народ — кликав він, — закладайте товариства, читальні, склепи, скликайте віча, — то потім явитесь і в офіціяльних інституціях парляментських як сила, а не як лякеї жебраки, явитеся масою, а не одиницями." Довгі роки слова Драгоманова пробивали собі шлях серед громадянства, його наука приймалася серед молодіжи, за нею пішли М. Павлик, Ів. Франко, О. Терлецький і ин., а дальша діяльність учеників Драгоманова під кнотролею самого учителя довела до створення в р 1890 української радикальної партії. Була це перша політична організація, що зачала будити народні маси, їх освідомляти й організувати.

Радикальна партія, яка в максимальну частину програми приняла соціялізм, поправді була партією несоціялістичною, поступово-народницькою. Тодішня політика народовців велася під прапором клерикалізму. Радикали виступили за ліязацією (світськіпу) української політики. Та одною з найбільших заслуг радикальної партії — це її виступ проти тзв. „нової ери," яка підпорядковала українську політику політиці шляхотської Польщі. „Нову еру" — себ-то угоду частини народовців з польськими шлятхичами схарактеризував Драгоманів як „рішуче реництво від всіх ліпших традицій українських, починаючи з Шевченкових."

Та в радикальній партії, яка в першим своїм виступом на ширше поле громадянської діяльности, здобула собі такий податний грунт серед молодіжи і селянства, вже з самого початку боролися три течії: радикально-поступова (драгоманівська), соціяльно-демократична і національно-демократична. Драгоманівці, представником котрих був М. Павлик незвичайно ідеалізували селянство. Соціялісти звертали свої очи не на село, а на місто і на потреби та вимоги робітництва. Група соціял-демократів була репрезентована в партії др. Р. Яросевичем і Юл. Бачинським. Вкінці національне крило вже в початках основання партії представляє др. Теофіль Окуневський, який підносив потребу основання національно-демократичної партії, що обєднуваби в собі всіх опозиційно настроєних Українців. Згодом національна течія найшла собі прихильників і серед молодших радикалів, серед яких на перший плян вибилися др. Вол. Охримович, др. Евген Левицький і Вяч. Будзиновський.

„Нова ера" з р. 1890 розколола народовців на два табори: на опозиційних під проводом проф. Юл. Романчука і „новоеристів" під пров. проф. Ол. Барвінського. На національне крило радикальної партії, відхиляючись від соціялізму, а чубко тримаючись драгоманівського народолюбства й поступового, Між обома групами назріла потреба обєднатися задля спільної праці. Від липня 1899 р. др. В. Охримович, і д-р Евген Левицький почали видавати двотижневик „Будучність," в котрім приготовлювали грунт до обєднання. Велику ролю відіграла для зорганізовання національно-демократичної партії відомий проф. Михайло Грушевський, що для своїх заходів зєднав Івана Франка, який покинув радикальну партію. Під кінець 1899 р. прийшло до порозуміння між народовцями („Народною Радою") і радикалами-національними, а на зїзді 26. і 27. грудня 1899 р. засновано українську націонал-демократичну партію.

На першім зїзді про політичну частину програми реферував др. Евг. Левицький, про економічні справи В. Нагірний, про культурні справи Ол. Борковський. Головою партії вибрано проф. Юл. Романчука, заст. голови Ол. Борковського, членами Тісн. Нар. Ком. В. Нагірного, д-р Евг. Озаркевича, Ів. Белея, о. Ал. Стефановича, о. А. Темницького, проф. Михайла Грушевського, др. Евг. Левицького, др. Костя Левицького, д-ра Вол. Охримовича, др. Дам. Савчака і д-р Ів. Франка. До Ширш. Нар. Комітету увійшли: др. Яр. Кулачковський, др. Щасний Сельський, Вяч. Будзиновський, о. Т. Войнаровський, о. Мих. Галущинський, Йосиф Гурик, др. Мих. Дорундяк, о. Сильв. Лепкий, Дан. Микелита, д-р Ан. Могильницький, о. Ів. Негребецький, др. Евген Олесницький, о. о. С. Онишкевич, о. Йос. Фолис і о. Іван Яворський.

Національно - демократична партія оснувалася в два роки по страшних, баденівських виборах. З другого боку партія, що поєднала старе з новим, народовецьку традицію з поступовістю і демократизмом, одержавши нові сили, оживлена новим духом, кинулася в маси. Закипіла нова організаційна діяльність, зреорганізовано партійну пресу, розпочалася на широку скалю органічна праця. Небавом (1902 р.) вибух великий аграрний страйк, що обхопив до 500 громад в 24 повітах, а в якім взяло участь до 100 тисяч селян. Партія, хоч не викликала цього масового селянського руху, негайно стала на його чолі. Значіння її дуже зросло. Поруч з тим розпочалася завзята боротьба за український університет і голосна сецесія українського студентства з львівського університету. І знов партія зуміла скапітализувати цей рух, що стихійно обхопив увесь край. Ще жевріли іскри цього величавого руху, коли російська армія почала одержувати одні удари за другими на полях Манджурії. В Росії широкою хвилею розлилася революційна стихія, а досі мовчазна Наддніпрянська Україна почала будитися до нового життя. Великі надії окрилювали українське громадянство по обох боках кордону. Розпочалася в Австрії аґітація за виборчою реформою до парляменту. І знов нац.-демократична партія стала на чолі вічевого руху. А поруч з тим йшла організація соток кредитових, культурних і гімнастично-пожарних товариств. Партія поклала свою керуючу руку на всі національні установи, обхотелючи організаційною сіткою цілість життя галицько-українського громадянства.

Загальне виборче право до парляменту і вибір послами майже двох третин всіх українських послів започатковує нову добу в життю партії. Вона набирає справжньої політичної сили, опановує село і організує свої кадри в місті. Кипить горячкова інтензивна праця над економічним двигненням, над самоорганізацією і самопомічю. Видвигається клич національного промислу, торговлі, продукції, йти в бій проти польсько-жидівської економічного насилля, кидає клич писцьку школу, за права української мови в публичним житю, за обсаджування публичних урядів українськими урядниками. Партія стає носителем, виразником і керманичем загально-національних інтересів, стає представником і заступником цілого народу.

Цей розгін організаційний тріває аж до великої війни. На переднові війни парсія знов стоїть перед новими завданнями, осягнувши знову у виборчій реформі до війни. Та з вибухом війни иньші завдання ставі перед партією. Вона поставлена виступити в боротьбі світових великодержав як активний чинник. І цей її в значній мірі вдалося. Пропаґада за українською справою на спілку з „Союзом визволення України" в центральних державах і серед їх союзників, створення „Головної Української Ради" і українського легіону (У. С. С.), а опісля „Загальної Української Ради" і листопадовий переворот 1918 р. — це в значній мірі заслуга нац.-демократичної партії. Наступ армії Галлера та розчарованя визвольної війни на Наддніпрянщині не доли можливости партії укоронувати своєї 26-літної діяльности принесенням великого національно-демократичної партії.

БРАТ БРАТОВИ!

Ми живий народ, що хоче жити, розвиватися, розквітати, що леле горді думи про соняшне Завтра.

По тій причині не кластися нам живцем в домовину, а боротися з лихом. Допоможім селу, розвіймо примару голоду, розясним смутком і горем сповиті облича, відбудуймо село, виратуймо від голодової смерти великі селянські маси-основу нашої нації.

Всі жертви на ту ціль належить слати до краю через:

OBYEDNANYE

847 N. Franklyn Street, Philadelphia, Pa.

ПРИВІТНІ ТЕЛЕГРАМИ І ЛИСТИ НА 16. КОНВЕНЦІЮ У. Н. С.

Ч. 1395/25. Львів, 23. лютого 1925.

До Хвальної Конвенції Українського Народного Союза в Джерзи Ситі, Н. Дж.

На Ваш роковий зїзд, на Ваші товариські наради шле Т-во „Просвіта" у Львові грімке: Гаразд!

Наше змагання праці до основ — знайшло в українському громадянстві Америки піддержку. На неї ми памятаємо, вона для нас має велику моральну силу. Тому прохаємо передати всій нашим приятелям і другам щирий привіт, а рівночасно прохання, щоби й на далі загал українського громадянства в Америці ставав у ряди членів „Просвіти", складав свої членські вкладки, а грудневим даром Просвіті створював сильну підвалину для основної освітної праці.

З нашого боку пересилаємо Хвальній Конвенції сердечні побажання у спіху з Ваших нарадах, плянах і праці.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ:
М. Галушинський, голова.
С. Шах, секретар.

Перт Амбой, Н. Дж., від. ч. 168.

Вітайте Делегати на XVI. Головну Конвенцію! Шлемо Вам привіт і бажання! Бажаємо Вам як найкрасшого успіху на добро У. Н. Союза.

Радьте над долею тих товаришів, котрі томляться в шляхецьких тюрмах. Бажаємо Вам найлучших успіхів в нарадах над кождим проблемом української еміграції в Америці і над долею наших братів Галицької України.

Бажаємо Вам як найкрасшого успіху у Ваших нарадах і сподіємось, що XVI. Головна Конвенція увінчається успіхом для добра У. Н. Союза.

Жалуємо, що особисто до Вас прибути неможемо, однак ми духом з вами. Тішта нас то над все, що дожидаємо так важної хвилі. Радьте над добром У. Н. Союза і всего українського народу.

Ми члени Орл. св. Василія, від. ч. 168, в Перт Амбой, Н. Дж., щиро вітаємо XVI. Головну Конвенцію, щоби делегати зробили крок вперед до спільної освіти. Ми бажаємо, щоби Ваша праця увінчалася як найлучшим успіхом. Взиваємо Вас: незважайте уваги на жадні ворожі сили, які стараються нас розєднати. Зєднані ми будемо сильні!

Товариші Делегати! Шлемо Вам привіт. Ми вірмо, що XV. Головна Конвенція поможить сильні підвалини для обєднання українського народа в Заучених Державах і Канаді. Радьте, Товариші Делегати! Ми духом з Вами.

Хая Головна Конвенція увінчається успіхом! Хай вже соняшність усіх Українців і на Великій Україні.

Остаємось з поважанням і з братським привітом,

БР. СВ. ВАСИЛІЯ, ВІДД. Ч. 168
в ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.
Григорій Косиняк, секретар.

St. Louis, Mo.

Ukrainian National Ass'n,
Seneca Hotel, Rochester, N. Y.

Prezydyi i Delegatam Szesnojciatoi Holownoi Konwencyi zasyłajem serdecznyj prywit. W harmonii lubowi radte panowe dla dobra Organizacyi i Narodu. My duchom z wami.

Bratstwo sw. Wołodymira.

Трентон, Н. Дж., 8. квітня 1925г

Впов. Делегати і Делегатки! Щирий привіт шлемо Вам від Тов. Вільних Козаків, від. 116 в Трентон. Радьте над добром Українського Народного Союза і над добром Українського народа: Хай живе У. Н. Союз! Хай солідарности і любови до всего Українського набода. Хай живе Український Народ, хай розвивається Український Народний Союз на славу і честь. Дай Боже, щоби на XV. головній конвенції делегати репрезентували 50 тисяч членів.

ВІД ТОВ. ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ ВІД 116
В ТРЕНТОН, Н. ДЖ.
Мих. Костирка **М. Сеньків.**

Perth Amboy, N. J.

Ukrainian Nat'l Ass'n Convention
303 Hudson Ave.,
Seneca Hotel, Rochester, N. Y.

Wysoko powazani Delegaty! Radte nad dobrom U. N. S. i nad doleju ridnoho kraju. Ne zabudte, szcso my stoijimo odnoju nohoju tut a druhoju w Batkiwszczyni. Ne zabudte tych, kotri borolys za swobodu i pinewolenoho nazzoho narodu. Procz z nezhodow, procz z znewirow! Nasztym kiyczem: objednaty wsich Ukrainciw w Ukrainskim Narodnim Sojuzi.

ZA URIAD TOW. SICZ W. 155:
Andrij Jatzenjuk, Dypres.
Stefan Kutcy, kas.
Dmytro Pedczyszyn, sekr.

(Дальше буде).

НІХТО НЕ ЗНАЄ ГОДИНИ СМЕРТИ АБО НЕЩАСТЯ СВОГО, ОБЕЗПЕЧТЬ СЕБЕ І СВОЮ РОДИНУ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО

Майже пів міліона листів, чверть міліона газет, і т. д., 50,000 шкурдаків і 10,000 пакунків з заграничних країв переходить дедно через заграничну перевозку дня? Чи Ви знаєте, що ви творці Морда шгарепок у світі мусять все держати тусаму 100% якість чисто турецького тютюну в Мюред як в початках, коли перший раз представ...

Свящ. др. Микола Копачук.

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БОЖА.

Монументального діла доконав професор Іван Огієнко своїм перекладеним твором під заголовком: **Свята Служба Божа св. Отця нашого Іоанна Золотоустого мовою українською**, переклад з грецької мови. Частина перша: **Текст**; і частина друга: **Пояснення до тексту**, друкована в Ставропигійскім Інституті у Львові, 1922.

Вже три роки тому як проф. Огієнко підніс в дарі українському народові свій твір, монументальної ваги, себто **з'українізовану**, в правдивім значінню, книгу, якої цілий наш нарід вживає майже що дня. Однак лиш завдяки безпримірному теперішньому лихоліттю наша суспільність приняла це важне діло без належної оцінки й заслуженої ваги.

Тим-то дарма, що трохи спізнено, отсим хочу в наступнім подати хоч, так би мовити, з грубша оцінку вельми важної праці проф. Огієнка. При цім зазначую з горя, що обмірковуючи його Українську Службу Божу, торкнуся тільки тих моментів, що загально інтересні для кожного, полишаючи обговорення подробиць фаховим публікаціям. Подаючи в цім короткім огляді свої скромні завваги, одночасно виказувати му також, як Шановний Перекладчик сам задивляється на своє власне діло, коло котрого довелося йому пильно попрацювати цілий ряд років.

Зміст і Поділ.

Ця вікопомна книжка проф. Огієнка складається, властиво, з двох частин: **перша частина містить в собі текст українського перекладу літургії св. Івана Золотоустого** з двома маленькими додатками, а то: перед текстом апробата тодішнього Кремінецького епископа Діонисія, а послі тексту „Молитви після святого Причастя". **Друга-ж частина** під заголовком „Пояснення до Тексту" розпадається властиво на два відділи. Перший з них це коротенька пояснююча розправа під заголовком „Методи перекладу богослужбових книг на українську мову", а другий відділ затитулований „Пояснення до перекладу літургії І. Золотоустого" містить в собі 821 довших і коротших нумерованих пояснень слів і річий, при кінці з додатком „Покажчик поясненних тут славянських слів в азбучнім порядкові".

Якраз в першім відділі другої частини, себто в своїх „Методах" Шановний Автор відкриває нам ті засади, яких він придержувався при роботі перекладування, й висловлює свої власні погляди на свою роботу. Найважніші з них подамо принагідно в наступнім.

Підготовка до праці.

З досвіду й з історії знаємо, що робота поверхова, поспішна, зроблена прихапцем, трете через десяте, вирахувана тільки на хвилевий ефект, нічого не варта. За те робота поважна, грунтовна, добре обдумана, хоч на разі, може ширшому загалови незрозуміла й не до вподоби, таки устоїться. Тимто проф. Огієнко як поважний науковий працівник взявся до перекладу Служби Божої дуже серіозно. Насамперед довгі літа студіював уважно й пильно всю грецьку церковно-славянську й українську літературу й історію, що відноситься до предмету. Показалося, що за мало самого річевого знання, треба було ще віднайти і вміти відповідно прикласти **способи або методу** перекладу, себто треба було уміти потрапити перекласти так, щоб той переклад український випав як найкраще, як найвдатнійше. Він сам признається, що „присвятив довший час перекладам богослужбових книжок на українську мову". Простудіювавши

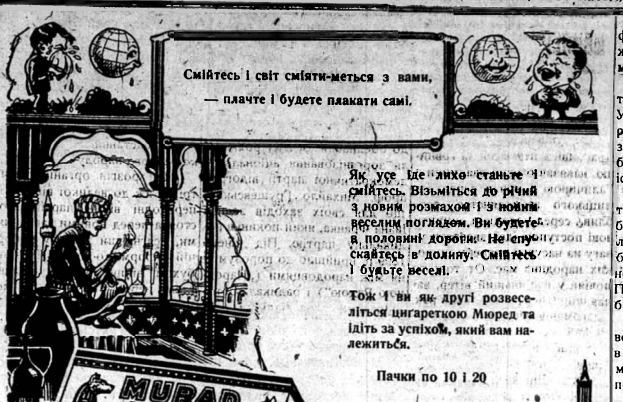

методи перекладів, до яких взявся. Тим-то й не диво, що його праця випала звершеною.

Грецькі й Церковно-Словянські Тексти.

Шановний Професор подає нам цінні вваги про джерела, що то він ними користувався при своїм перекладі. **За основу брав він текст грецький**, однак при тім брав під увагу й текст **церковно-словянський**, досі загально вживаний по українських церквах. То так він поклав у основу свого перекладу найновіще й найповніще видання грецьких літургій, що появилося в патріярші друкарні в Царгороді 1895 р. під заголовком **„Іератікон"**. Цей грецький оригінал не був його одиноким джерелом. Він ще постійно порівняв і провірював текст з „**Іератікон" з** иньшими грецькими текстами, що находяться в богато старшім збірнику грецьких літургій, виданім Гоар-ом 1730 р. під заголовком **„Евхольоіон"** (Гл. ч. II., ст. 5).

Попри оригінальний грецький текст Шан. Перекладчик дуже пильно додивлявся і до **церковно-словянського** перекладу Літургії св. Івана Золотоустого, про що говорить сам ось як: „Поклавши в основу своєї праці текст грецький, я все таки пильно **додержуюсь тексту словянського.** Я кладу в основу текст загально-принятий за останні часи в Росії (т. зв. „синодальний" київського видання"), провірюючи його на підставі старих українських богослужбових текстів: епископа Балабана з 1604 р. і Петра Могили з 1629 р. „Роблю це — каже він — для того, щоб звикле до певної традиції духовенство українське легче пізнавало приняту Службу Божу і не нарікало на зміни". (Там-же ст. 7).

Українська Мова Перекладу.

Проф. Огієнко владив українським переклад літургії, яко мога найкращою українською літературною мовою. Він старався — по його власнім слові — **робити переклад мудозвучною, чистою, народньою українською мовою, якаб була легко і цілком доступна широкій народній масі,** бо це єсть завдання й самої Служби Божої, і скрізь уникав слів **простому** народові незрозумілих". (ч. II., ст. 15). По його думці складня оригіналу нехай собі буде, яка хоче, але **український переклад, коли він має бути справді українським, мусить мати правдиву, непідробленy печать духа української мови.** Він ввесь час придержується твердо принціпу, що „**жива українська мова зна-**

Радикальний Поступ.

В порівнанню зі всіма подібними дотеперішними працями переклад професора Огієнка означає дуже **радикальний перелім.** Він не спинився на чистоті і всесторонній коректности української мови свого перекладу. Аби піднести красу й принаду богослужбової української мови, він раз у раз намагається, щоби та мова не була буденною, звичайною, а більше **пристойною, поважною, мовою „висшого" стилю,** тоб-то вільною від слів вульгарних та шабльонових, від яких тхне буденщиною. (Там-же ст. 13 і 14).

Та се ще не всі основні обновлення, які поробив талановитий і вельми працьовитий Перекладчик в інтересі звершеної українізації Служби Божої. Він повів своє „проломове діло в цім згляді, можнаб сказати, до крайних границь. Ось що він зробив: „Я вважаю", каже він, „що **націоналізувати Службу Божу** то не значить тільки **перекласти** її на українську мову. Служба Божа в Українській Церкві, залишаючи непохитну **основу** свою, мусить мати національним все, що виходить поза межі цеї основи, на пр. поминання українських святих, **Української Церкви, українських влади і т. п., додаткові прохання** в ектеніях, **додаткові молитви повинні бути українськими не тільки по мові, але й по змісту свойому".** (Тамже, ст. 15).

Притім далеко-йдучий Консерватизм.

Проти лише що згаданої здорової, звершеної українізації і націоналізації (українізація не мислима без націоналізації по духу і змісту) підносяться заміти як: така радикальна українізація ще не на часі, вона повинна бути більше уміркована, церква ж це **консервативна** інституція, що не терпить раптових інновацій і т. п. Такі „поважні" заміти почуєте звичайно з міною розважности й пошани до усвяченої традиції церкви з боку меньше і більше лінивих ігнорантів — навіть часом і високовчених, — що остались глухими й сліпими на дуже а дуже пророчиті „знаки часу".

Хто однак прихилиться щирою душею до прекрасного перекладу Служби Божої проф. Огієнка, той не тільки пізнає, але й відчує в глибині душі, що ті, котрі думають, що Шан. Перекладчик переборщив з'українщення Служби Божої, дуже грубо помиляються. Бо хоч Огієнко, так би мовити, без-

ню (синтаксу): українську" взявся. (Там-же, ст. 8 і 9).

жу, то всеж таки при тім зручним тактом, можливим лиш для вченого і патріота Огієнкової міри, потрапив зберегти відповідну границю в свому рішучо новаторському ділі. Мало того. Він з повною свідомістю **задоволяє всі вимоги консерватизму,** що є невідлучні від тексту і змісту літургії. Коротко кажучи, це не ремісник, що бездушно продукує, але **артист, що творить в повні свідомий ціли свого твору.** З горячою любовю знавця-артиста старається він зберегти себ-то консервувати, при перекладі Служби Божої все те старе, що представляє собою артистичну, історичну, язикову, релігійну чи психологічну цінність. Що до цього найкраще лишім нехай Автор говорить сам за себе: „При перекладах Служб Божих взагалі доводиться дуже рахуватися з певною традицією і переходити від одного тексту (словянського) до другого (українського) дуже бережно". (Там же, ст. 7).

Так на приклад Перекладчик **придержується дуже строго оригінального тексту й не робить ніяких добавок.** Ось як він робить: „Поставивши собі метою дати текст якнайближчий до оригіналу, я тому **не роблю в перекладі пояснення** тексту, бо це булаб моя суб'єктивна ексегеза, а не точний переклад; з за цього скажемо грецьке **ἐν** εἰρήνῃ мирномъ, я перекладаю „в спокої"; а не „в спокої душі" чи „в спокої серця", бо ці добавки булиб лише суб'єктивними моїми тлумаченнями". (Там-же, ст. 12 і 13). Вистерігаючись „добавок", проф. Огієнко ступає дуже влучно в слід взірцевих перекладників Служби Божої на инші мови, на приклад на мову німецьку чи румунську.

Аби зберегти в перекладі **„приємні нам пахощі"** старого церковно-словянского тексту, Шан. Перекладчик **жертвував іноді своїм українським словом на користь словянському або старому українському.**

Дайму слово знов самому Авторові: „Зі цього іноді давав я перевагу архаїчним українським формам і виразам, коли більш-менше більше і більш-меньш широко мова українська. Так, на пр.:

1. Не міняю **о** на **і** в таких словах як: Бог, Троїця, Престол, Ангол, милость і т. и.

2. Вживаю старих приставок: пре, все і т. п.

3. Додержуючи архаїзмів в мові, я з резервою вживаю закінчень **ові, еві** для датного відмінку.

4. Прикметників я вживаю частійше в повній формі: Пресвятую, Пречистую, Пресвята

форми ще й тепер кріпко держаться в народніх піснях, думах.

5. Коли слово словянського тексту єсть загально відоме на Україні, я його залишаю і в перекладі, на приклад ради, беззаконня, помилуй, спаси, еси, безсмертний, впования, яко, істина і т. п.

6. Лишив я в своїм перекладі також чимало словянізмів, аби додержати поважного стилю, як от: причаста, св. врата, благословен, скверна, риза, Агнець непорочний, жертва, Предтеча, отрок, Моловіко любець і т. п." (Там-же ст. 14).

Нема тут місця наводити всього або більше матеріялу в цім відношенні, тим то мусимо вдоволятися наведеними прикладами.

Та вже з цього бачимо ясно, як гармонійно Шан. Перекладчик з'умів погодити вимоги модерного, звершеного українського перекладу з вимогами традиції й практичних потреб. Цю засаду розважної обережности в новаторстві кладе Огієнко в основу **консервативного** боку своєї праці і проводить її з послідовною самодисціплїною крізь цілий свій переклад Служби Божої.

Богословська Термінольоґія.

Хоч як воно дивно, а таки правдиво, що проф. Огієнко, не будучи фаховим богословом, зробив для українських богословів з одного боку надзвичайно цікаве відкриття, що **„наша українська богословська термінольоґія істнує вже з XVI. віку"**, а з другого боку дуже сумне відкриття, що **вчені теольоги старої української продукції в цім відношенні зовсім не знають.** Це преважне Огієнкове відкриття кидає яре світло й поясняє достаточно ту обставину, що ще й сьогодня наші вчені богослови — тим більша честь світлим виїмкам — навіть дуже вперто противиться введенню української мови до богослуження. O sancta ignorantia! На щастя всю цю пребогату скарбницю нашого надбання в минулім використав Огієнко при своїй праці й тим дав нам світлий примір до наслідування.

Практичні вимоги і потреби.

Дбаючи добре про красу й принадність української мови і рівночасно роблячи уступки на річ первістного тексту, української традиції і втертого звичаю, Шан. Перекладчик не **забуває присвятити ввагу також практичним вимогам і потребам щоденного життя.**

Сподіючись можливости церковного вжитку своєї Служби Божої, він:

1) Подбав про такий переклад, який підходив би до готової вже нашої церковної музичної продукції.

2) Постарався для свого перекладу о апробату законної церковної власти.

3) Напечатав свою Службу Божу гарною кирилицею, гарним друком на гарнім папері.

4) Навіть постарався о оздоблені окладники.

Тим то так і видко, як дуже числиться він на всі боки з практичними вимогами й потребами всіх тих, що то для їхньої користи зладив він свій звершений переклад Служби Божої.

Пояснення.

Велике число нумерованих пояснень наче розгортає перед нашими очима цілу літургію в грецькій і церковно-словянській мові. Ці річеві пояснення представляють собою для перекладу і його приятелів наче оборонну засіку проти ворогів з'українщеної Служби Божої. З богатьох виберім хоч один примір. З тих пояснень між иньшим виходить ясно, що в деяких важних місцях вже церковно-словянський переклад літургії ріжниться від грецького оригіналу. Так на приклад, в Греків немає так зва-

Щаслива є Мати коли Дитина здорова.

Затвердженне нищить діти. Застановіть його половиною лижочки з Dr. Caldwell's Syrup Pepsin.

Не треба довгої практики у вихованню дітий щоби зрозуміти, що маленьку хорову повинні сейчас відійти з системи і кожда інтелігентна мати знає дуже на сколько важна.

Дитина в перших літах життя повинна йти на столець два або три рази в 24 годинах, пізнійше раз або два. Менше як се скоро спричинить болі, обложений язик, неприємний віддих та неспокій. Коли показуються сі познаки, сейчас дайте половину лижочки Dr. Caldwell's Syrup Pepsin, а познаки уступають в пару годинах.

Тут маєте ідеальну лекативу, відповідну для родини, котра ділає лагідно і без болів, дуже приємна при уживанню і не має в собі жадних наркотиків чи опіюм. Давайте половину лижочки, після літ, на затвердженне, здутте, утрату апетиту, гази, вертанеся, та ріднає горячки і захолодження. Ви будете вдячні, побачивши свою дитину сильну натурально без уживання якого небудь опіем на спанне.

Уживайте його сами і давайте його другим членам родини. Тоді буде меньше слабости, меньше неприсутности в школі і роботі. Коли побачите як Dr. Caldwell's Syrup Pepsin ділає на Вас, кинете на бік всякі пігулки, порошки, соли і другі препарати в роді цукерків. Средство як котрого продаєся 10 мілионів бутельок річно, найбільша розпродаж у світі, мусить мати висшу вартість. Ми гарантуємо його або звертаємо Ваші гроші.

КУПОН ДАРОВО ОКАЗОВОЇ БУТЕЛЬКИ.

Суть люди, котрі бажають перед попробувати товар заки його купілять. Такі нехай вітнуть сей купон, пришлялять своє імя і адресу і вишлють те все до

PEPSIN SYRUP COMPANY.

Monticello, Illinois

а дістануть даром бутельку Dr. Caldwell's Syrup Pepsin; оплачену почтову. Не залучайте почтових значків. Те все даром.

признання св. Духа, як також не виголошується в них „ектенія оглашенних" або тих, що готуються до хрещення. Кромі того є ще сила дрібніших ріжниць між цими обома текстами.

Мало того. Також не всі грецькі тексти годяться між собою в усіх подробицях. А знов і не всі словянські літургічні тексти є однозвучні.

Виказання цеї обставини фактами вже згори замикає уста противникам, що наставились з дешевим закидом, що, мовляв, український переклад відступив у дечім від знаного їм тексту грецького чи церковно-словянського.

Це тільки один примір. Наколи „Пояснення" заздалегідь опрокидують сотки таких можливих закидів.

Та видко, що Огієнко числився ще й з тою дуже правдоподібною можливістю, що „не так тії вороги, як таки свої добрі люди". Адже і між самими Українцями мало що не трета людина це або фільольог або богослов, що потрафить навмання сперечатись про справу, про яку не має найменчого поняття.

І проти таких ціла система „Пояснень" становить могутне забороло і рівночасно богатий арсенал потрібних річевих аргументів.

Берімся до діла.

Коли зважити, під якими **неприхильними** обставинами проф. Огієнко доконав свого монументального діла, тоді годі здержатися від щирого подиву й пошани для його невсипущої енерґії. **Треба тільки,** щоб і всі ті, для котрих призначена ця цінна праця, так само енерґічно й завзято та без непотрібної проволоки провели українське богослуження в життя.

На Великій Україні, не зважаючи на затяжне лихоліття, вже від кількох літ лунає живе українське слово по українських церквах і шириться і закріплюється там чим раз дальше і міцніще.

Тут на віддаленій землі Вашінґтон, де ні Лях ні Москаль не має нам нічого до росказу, залежить єдино і виключно тільки від нас самих, ввести прекрасну нашу рідну мову в богослуження або далі по рабськи послугуватися перестарілою незрозумілою мовою.

На прикінці не завадить пригадати, що теперішні старання, з'українщити все наше прегарне богослуження, властиво не є якоюсь новиною чи невидальщиною в історії нашого свідомого національного життя — ні, український нарід хоче тільки відновити те, що давніще він вже мав у своїй церкві —

Сам проф. Огієнко в своїй брошурці **„Мова Українська була вже Мовою Церкви"** говорить, очевидно на підставі історичних документів, на приклад таке: „Думка про заведення живої мови до церкви повстала на Україні ще в кінці XV-го віку; ніколи не вгасала в нас ця свята ідея, — і тільки ріжні неспріяючі історичні обставини не давали можности провести її до церкви в повному розмірі".

Нюарк, Н. Дж., в Великий Тиждень 1925.

НАЙСТАРША РУКАВИЧКА.

Між туалетними приладами найденими в гробі Тутанкамена, які виставлено в Каірі, є м. и. й одна рукавичка з сукняного матеріялу. То мабуть одна з найстарших рукавичок, які заховалися до наших часів. Але дійсно й настаршою між руїнами Тель'ель Амарн, столиці фараона Аменоріра IV., тестя Тутанкаменового, найшли плоскорізьбу, що представляє короля й королеву з шістьма синами, як роздають подарки приєднаним для герезії губернаторам. Отже між дарувками видно й пару рукавиць. Гієроґліфи представляють це як повість: весь нарід чудується одіжи на руках.

МІТИНГИ ВИДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й., Бр. св. Йосафата, ул. 217. Виконане своїх членів місцевих і помісцевих, що квартальний мітинг відбудеся в середу, дня 22. квітня, около годин 7:30 вечером, в гали церковній при Гудсон Ївенью. Згаданий мітинг припадав на сині Суботи, тож уряд переніс на середу по Святах. Кождий член і членкиня повинні прибути бо буде справоздане фінансове за 3 місяці, як також делеґати будуть здавати справоздане з 16-ої Конвенції У. Н. Союза. Подається до відома, що хто хотів би приступити до відділу і У. Н. Союза, нехай прибуде на висше згаданий день, де відділ радо прийме нового кандидата в здоровім стані. — М. Бішецький, предс.; Н. Пасиак, кас.; К. Шевчук, секр.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ В НЮ ЙОРКУ (гора міста).

ТЕАТР УКР. НАРОД. ДОМУ

при участи М. КАРЛАША

— відограє —

„ПАН ШТУКАРЕВИЧ"

комедія в 4-ох відслонах С. Зіньевича

В СУБОТУ, 25. КВІТНЯ 1925 Р.

в УКР. НАР. ДОМІ

217 E. 6th ST., NEW YORK, N. Y.

Початок точно о годині 8-ій вечером

Вступ $1.00, 75 і 50 центів.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ до пізної ночи.

90-1,4-5 **Комітет.**

РЕКЛЯМА ВОЖЕВСКУ, 270 MAIN ST., BOX 377, WINNIPEG, MAN. Сплачує по полагодженю всі документи в справі.

ЗОЛОТА НАГОДА ДЛЯ РОБІТНИКІВ

З широкими знакомостями, котрі хотілиби поправити свої обставини, ми предкладаємо подвійну нагоду; добра позиція з поваблиною платнею і комісове. Знання продавання не вимагається. Голоситися сейчас до нашого офісу

15 PARK ROW, Room 516., NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ!

На 10 родин дім, 2 родини по 5 кімнат на фільорі; електрика, горяча вода, все первої клясти, рент $3,444. Ціна $20,000, готівкою $3,500. Home Owners Ass'n, 436 E. 16th Street, New York City. 91-2

ФАРМИ по $250. Понад 40,000 сквер фітів кождий акер, надаєся під годівлю курий, овочів або ярини. Близько стації, лишилось лишень пару. Пишіть або приїздіть. GILDERSLEEVE, 47 W. 34th St., New York City, Room 1030. 90-2

ФАРМА 60 акрів, дім 7 кімнат, 3 другі забудовання, 4 гарних коров, 2 коні, 300 курий і всі машини. Ціна $2,200, готівкою $900. — Фарма 150 акрів, половина чистої орної землі, решта ліс і пасовисько, дім 9 кімнат, 6 других забудовань, 13 коров, 2 коні, автомобіль, кури, гуси. Ціна $4,300, готівкою $1,600. — Маю много других фарм від $1000 до $100,000. Прийдіть оглянути. M. PISARKO, 116 E. 7th St., New York City. 89-94

ФАРМИ в стейті Нью Джерзи, 190 акрів, 18 акрів орної землі, решта трубкі ліс і пасовисько, 2 сади, ріка пливе через фарму, 2 м. від міста і церкви, школа при фармі, добрий 8 кімнат дім, 5 інших забудовань, 22 регістрованих коров, 2 ялівки, 3 коні, 4 безроги, 150 курий, гуси, качки, $350 місячно за молоко, всякі машинерія потрібна на фарму. Ціна $8,700, готівкою $3,500, решта на довгі сплати.

Три акри урожайної землі при великім місті, де є 3.500 мешканців і богато фабрик, 2-фамілійний дім, гараж, великий курник, 100 курий, гарний сад, весела околиця, 4 милі до міста, школи, церкви і стації. Ціна $5.300, готівкою $2,500, решта на сплати.

Маємо богато інших фарм, домів і ріжкі бизнесі. Голоситися до: 90-1

К. КОСОВСЬКИЙ і Ф. ОРІХОВСЬКИЙ
121 St. Mark's Pl., New York City
(E. 8th St., близько Ave. A)

ДОЛЯРИ

НА СВЯТА до краю, перешле почтою чи телеграфічно, і виплатить Вашій родині в краю від повною гарантією американськими доларами наше Бюро.

ШИФКАРТИ, пашпорти, справи нотеріяльні це наша спеціяльність.

ДОМИ, лоти та прочі реальности до набутя за посередництвом нашого Бюра, спробуйте а не пожалуєте, коли зголоситесь до нас.

Точність, ретельність це наш девіз.

Зголошуйтесь особисто чи листовно до:

FOREIGN INFORMATION BUREAU,
86 East 4th Street,
NEW YORK, CITY.
Г. Клинкович, власт.

DR. M. SMITH
14 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лікує успішно недугу мущин, женщин і дітий.
Найновійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРТ
спеціяліст зі старого краю. Лічить всякі мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим (ка) ліку порядку.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 18th STREET
Between 3rd Ave.
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th St., NEW YORK, N. Y
Tel. Caledonia 9014
Недугу мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано від 5.00 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, молодих, старих, великих, кишок і шкірних недуг, пухлини нерви, ревматизм, острі недуги і хронічні недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4th Ave. і Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
Неділя від 9. рано до 4. допол.

LLOYD GEORGE ON THE PRESENT SITUATION IN EUROPE.

(The speech of the former Prime Minister of Great Britain David Lloyd George in the House of Commons on March 24, 1925).

Mr. LLOYD GEORGE (Carnarvon Boroughs, L.)—No more important question can be discussed than that which has been raised to-day. It is a question on the solution of which may depend the future of civilization. Therefore it is vital that the House of Commons should shoulder its responsibility with the Government in the settlement of this very great issue. I agree with the appeal which has been made to the Foreign Secretary by the noble lord who has just spoken not to turn down the principle of arbitration at the coming Assembly at Geneva. I am afraid I must agree also that a good deal of what was said by the Foreign Secretary went far beyond what was necessary in order to criticize the Protocol. It created an impression, certainly in Europe and I think in this country also, that the Government were rootedly hostile to the application of the principle of compulsory arbitration. I do not think my right hon. friend really meant to go quite as far as that; at least, I hope he did not.

But it is no use discusing the qution of the Protocol on a false issue. It is not an issue ow whether we are for or against arbitration. Some very good friends of the principle of arbitration are opposed to this particular interpretation of it. They think that under the guise of an arbitration pact the Protocol is a military convention to sustain the status quo, than which nothing could be more likely to provoke war. Some of us who criticize the Protocol would like to see the principle of arbitration boldly applied. As the Foreign Secretary pointed out very truly, this was a compromise between the position taken by the late Foreign Secretary and M. Herriot, the result being that by the Protocol the French view prevailed, and that instead of having a general treaty, which would settle disputes by arbitral methods, you have established something which is a variant on the old French policy of guarantee of the Eastern frontiers.

FRENCH CLAIM.

The French Press have claimed this as a moral triumph for France, and one paper exclaims in very pharisaical language that it hopes that the light will one day dawn upon the eyes of England. There is one objection of the Protocol which I think is fatal to it. The Protocol does not refer to arbitration a single question which is likely to provoke war in Europe. My right hon. friend said all questions were to be referred. That was not so. All questions were to be referred subject to the treaties. I will give a few tests. We must take care that we do not commit ourselves to the status quo under the guise of arbitration. Is there a single question on the frontier between France and Germany that the French would be willing to refer to arbitration under the Protocol? I am not talking of Alsace-Lorraine, which certainly the French would not refer to arbitration; but will they refer the question of the Saar or reparations? The effect of the Dawes Report now is at its lightest; it is going to grow, and the burdens will be doubled and trebled. No doubt a great effect will be produced on the wages and hours of labour of workmen in Germany, and the time will come when there will be a revolt against this state of things and they will stand it no longer. Supposing a Government is established in Germany to voice the views of both Nationalists and the workers, will the French Government agree that that question should be settled by arbitration? Will they refer the question of evacuating the bridgeheads of the Rhine to the Protocol—or the question of disarmament? Is there a single question which is likely to provoke conflict between France and Germany that these gentlemen in France, who claim a moral triumph over Great Britain, would refer to arbitration under this document? Not one.

EASTERN FRONTIERS.

But the East is more serious. I am hopeful that between France and Germany there will be no conflict. The French peasant has had enough of war. But the Eastern frontiers are throbbing with trouble from the Bosporus to the Baltic. There are none of these borderlands that have not been fought over for centuries. There is a tangle of races and religion there—an inextricable mix-up. There is no mix-up of races, records, and religions like it outside Gehenna. (Laughter.)

Let them (he proceeded) take all the questions likely to provoke war, and where did the Protocol come in? There was all for arbitration, but they did not get it here for any of the question that mattered. Take Constantinople—furtive eyes gleaming at it from north and south, and envious eyes watching them. The Protocol did not touch it. There were disputes between Rumania and Hungary. Would they be referred to arbitration? Czechoslovakia, to Government in promoting this Protocol of peace—she had taken a leading part in it; she was always prepared to refer the adjustment of boundaries to arbitration? The worst case of all was Poland. Poland was sad because the Protocol had not been ratified by Britain. She was claiming a moral triumph. Alsace-Lorraine provoked a war in Europe; Poland had five Alsace-Lorraines—Eastern Galicia, White Russia, Vilna, the Corridor, and Silesia. She now wanted to add a sixth, Danzig. Would Poland refer these questions to arbitration?

Mr. A. CHAMBERLAIN.—I thing my right hon. friend is talking very rashly. I am grateful to him for giving me the opportunity of dissociating myself from what he is saying.

Mr. LLOYD GEORGE asked if anyone imagined that Russia, when she recovered, and Germany would accept the decisions in these matters as final. If so, was oPland prepared to refer these questions to arbitration? If not, what was the good of the Protocol? There was no question which threatened the peace of Europe at present which, under the Protocol as it was drafted, would be refered to arbitration.

"A BOOBY-TRAP FOR BRITAIN."

It was all very well to say that Great Britain would have a right of choice as to how she would carry out the decision of the Court of Arbitration. But Britain stood by her word in these matters, and if she signed the Protocol she would accept the decision of the Court of Arbitration. That made it all the more necessary to examine very closely what the Protocol meant. We were bound, if we signed the Protocol, to use our strength for the purpose of making war. Was that what we wanted? This was just a variant on the policy which French Government after Government had pressed upon us. It was a booby-trap for Britain, baited with arbitration. (Cheers.) The real menace to European peace was the fact that out of 27 millions of people in Poland nine millions were there by force of arms; most of them there in spite of the protests of the League and of the Supreme Council. Did anyone imagine that that position would be accepted by Russia and Germany once they were restored to power? Therefore, whatever happened in regard to arbitration, he hoped that it would not be based on these explosive treaties in the East of Europe and the acceptance of these annexations: that would be fatal.

He was very delighted that Mr. Chamberlain took a friendly view of the proposals for a five-Power pact put forward by Germany. Those proposals were not inimical to a general pact of arbitration; in fact, arrangements between groups of nations for settling their frontiers would be very helpful towards making the League of Nations a more effective instrument. He hoped that the Government would take the lead in framing a more general treaty of arbitration. To be effective with a treaty must have two characteristics. In the first place, all questions likely to provoke war in Europe must be included, otherwise it would be only a sham. Secondly, it must be that the tribunal to which these questions were referred should command confidence. There was no doubt that the decision in regard to Upper Silesia had broken confidence in the League of Nations in countries like Germany and Russia; Britain and France agreed, so far as there in the decision; Britain kept her word in the letter and the spirit, and France kept her word in the letter. It was also necessary that in any pact of arbitration all the parties concerned should be represented, and it was vital that the United States of America should be included. If another war took place, God help the children of men; it would consume European civilization. (Cheers.)

ЗА СНІДАНЬКЕМ

(Вимок з повісти).

Снідальний покій, невеличкий, білий, з білими занавіскамн при вікнах і з іконою в кутї, був біля великої їдальні. Чуйкевич застав у ньому тільки Мотрину тітку. Марію Хведорівну.

Як звичайно в чорному вбранню, мов черниця.

Біля неї на столі, молитвослов, а на ньому чотки.

Поцілував її в руку, а вона його в чоло.

Просив вибачіння, що спізнився, — прикази своїм людям давав.

„Перше діло, а тоді й тіло," — відповіла. „Теперішні люди, не все так роблять, вигідні, та не знаю, яка з того для України вигода. Мабуть що ніяка. Пристращаються наші до маєтків і до всяких збитків, а то не добре, бо ми козацький народ."

Чуйкевич слухав. Не годиться старій жінці перебивати, а тим паче перечити. Старі звичайно жалуються на теперішні часи, для них у давнину всьо було краще.

„Може й не знаю, що до чого іде, але так мені чомусь здається, що нас бють не Москалі й не ляхи, тільки наші гріхи. Богато за нами тих гріхів, о богато! І про Бога забуваємо і про людей не дбаємо, все лиш собі, а другому ні."

Вибалакавшися припрошувала їсти. Їжу приносив не лакей, тільки дівчина в гарному народньому вбранню. І чого там не було: і зимне, і тепле, і пиріжки, і пампушки, і всякі прибабашки.

„Наші під вечір підтягнуть. Богато розказуватимуть та слухати мало. Все ті самі жалі та нарікання то на гетьмана, то на Москалів. А не вжеж наші не знають, що чорт з Москалем пиво варив на солоду відрікся.

Так і вони зварять колись з тим Москалем пиво, всьому світу на диво. Не даром же і приповідають люди: хоч убий Москаля, то він зуби вискаяє. А наші панове того ніби не бачать і не знають та все чогось у тій Москві шукають, чого не згубили."

Марія Хведорівна, видно діло, до свого шваґра Василя Кучубея такою чаркою приправила, мабуть з його політикою не годилася. Чуйкевичеві відомі були стосунки в родині Кочубеїв і тому ті слова не були новиною. Він ніби то вважно слухав, а все на двері поглядав, чи не появиться в них Мотря. Марія Хведорівна мабуть зрозуміла його гадки і на її устах зявилася легка усмішка, не злоблива, прихильна і що лиш тоді можна було догадуватися, яка колись гарна була Марія Хведорівна. „Мотря до неї подібна," — погадав собі Чуйкевич і перестрашився тої гадки. бо знав минувшість Мотринної тітки. І вона колись славилася красою на цілу Україну і за неї рубалися козаки, а тепер, бач, сиву косу носить, доживає віку в Кочубеїв, в селівці у своєї сестри Любови Хведорівної як черниця. І мабуть не солодке її життя, бо ще ся такий не вродив, щоб Кочубеїсі догодив, навіть рідна сестра ні. Що сестра? Вона з донькою не жиє, як Бог приказав. Обі як гострі шаблі, не полаєшся одна одної.

Марія Хведорівна ввічлива і розмовна, коли сестри нема, а при сестрі, вона, ніби води в рот набрала. Не дай Боже, щоб такий талан і Мотрю стрінув.

„Слухай, Іване," — почала знов Марія Хведорівна, — „я з тобою, як із сином говорю, бо знаю тебе від малої дитини, гадаю, що ти того, що вчуєш, на торг не понесеш."

„Нехай мене Бог боронить!" — відповів козак.

„Так треба тобі знати, що моя сестра у великій ласці тебе тримає, сама я не знаю чому. Але, між нами кажучи, ти не роби, як теперішні хлопці роблять, що на прихильність матері покладаються, а дівчину собі легковажать, бо це не по Божому. З ким маєш жити, того треба й любити."

Чуйкевич спаленів.

„Спасиб вам за раду, шановна Маріє Хведорівно," — сказав, — „у мене й гадки не було иншим шляхом до пристола йти."

„Так тоді, хай буде Богові дяка, бо знати тобі треба, що я Мотрю люблю, як свою власну доньку, котрої не маю і не хотілаб я, щоби її сталася кривда."

„Я також," — додав козак і задумався.

„А нема для дівчини більшої кривди," — вела Марія Хведорівна дальше бесіду, „нема більшої кривди, як насильне вінчання.

„Можете бути спокійні, я вашій сестрянниці неба прихилити радий," — заспокоював її Чуйкевич.

„Спасибі тобі, велике спасибі, а то я боялася, чи не приїхав ти, щоб її, як шуліку голубку з батьківської хати пірвати."

„Не вжеж я на шуліку скидаюся?"

Ні, ти на чесного козака подобаєш, на характерного, але, бачиш, від сегорічної весни в мене на серці так якось несмішно, так тяжко на душі, все брого не вийшлоби, счинилосяб таке, що крий Боже!"

„Я Мотриного горя не бажаю і скорше сам потерплю, ніж її заставлю терпіти."

„Добрий ти хлопець," — сказала Марія Хведорівна і погладила його по голові, ніби благословила, а він поцілував її в руку на знак щирої пошани „та ще я тобі одно скажу," — почала другим голосом, — „але сама не знаю, чи годиться казати."

„Кажіть, будь ласка!"

„Ти там, біля будови трешся, не одно таке до твого уха долетить, чого ми тут може навіть і не догадаємося. Чи не чував ти про якісь наміри гетьманські, про якусь ніби то зраду..?"

Чуйкевичеві, ніби хтось до рани невважливою рукою доторкнувся. Не будь се Марія Хведорівна, котру він здавна високо цінив, за її розум і людяне серце, він спалахнув би й перервав розмову, а так на силу якось запанував над собою.

„Ласкава добродійко," — сказав, дивлячись їй просто в очі, — колиб я знав, то навіть рідній мамі не писнув би слова. Як мене бачите, так до гробу хочу остатися вірним моєму гетьманові, під котрого регіментом служу."

Він встав, хотів подякувати за снідання і розпращатися з заступницею хазяйки.

Але вона потягнула його за руку. „Сідай! Я горячій воді купали тебе козаче. Зараз так і спалахнув, ніби кропивою ужалений. Ти мене не зрозумів. Я тебе до злого не намовляю. Крий мене Боже, не знаєш ти Мотриної тітки..."

Нахилилася до нього й пошепки говорила дальше

„Твоя вірність гетьманові радує моє серце, бо козак свому отаманові невірний, слова доброго не гідний. А таких тепер богато... Навпаки, я хотіла сказати тобі, що такі слухи якийсь злий дух ширить тепер, як не поміж народом, так поміж старшиною, навіть близькою до гетьмана. Я стара, але слух у мене, як у заяця. Богато я лечого пережила, — одна руїна. — гей! гей!"

Вона зітхнула і, подумавши хвилину, казала дальше.

„Не знаю я, що там гетьман у своїй великій голові за гадки має, може воно правда, а може й ні, та на всякий спосіб, хай би він мав себе на осторозі, щоб йому лихі люди якої пакости не натворили."

Чуйкевич заспокоївся. Значиться, Марія Хведорівна гетьманові й дальше прихильна.

„Кажу тобі це тому, бо пізнійше не зможу, як верне сестра зі своїм мужем. А сказати хотіла, бо може ти, як не сам, то через других, через Орлика, або Войнарського передаєш гетьманові, щоби він був більше обережний. Я жінка, бідна, безсильна жінка, над котрою доля гірко насміялася, але я богата тим, що пережила, пережила великі часи і бачила великих людий. Наш гетьман мабуть теж не з найменших. Як дивлюся на нього, то нагадується мені не Тетеря і не Брюховецький, а Дорошенко і Сомко."

Це останнє імя вимовила так, ніби його знід серця добула. „Кругом Івана Степьновича," — казала, — „богато міркоти, богато хабуля кругом того дуба, — малі великих не люблять. У нас може ще більше, ніж у других, народів. Тому то й я кажу, хай усі, що біля пристола стоять пильно у всяк час уважають, щоби на ньому якого святотатства не сталося. Юдів у насбогато... Богато в нас Юдів!" — повторила і в добрих її очах блиснув недобрий огнечк.

Встала, перехрестилася чрчі перед іконою Матері Божої, що висіла в кутку, прибрана розкішно вишиваними рушниками й умаєна свіжими пахучими квітками і прошептавши молитву казала: поможи Мати Божа, заступнице наша Пречиста, всім добрим людям, щоб вони вивели нас із цього дому неволі на ясні зорі та на тихі води, щоб ми стали знов вольними і чесними, як були за Хмельницького. Даруй мир і вічний упокій всім душам хоробрих лицарів наших, що за волю лягли."

„Амінь!" — сказав чуйкевич і в кімнаті зробилося тихо і святочно, як у церкві.

Зірвіз вікна всміхалося сонце.

„Підем в город, перейтися!" — сказала Марія Хведорівна, беручи зі стола свій молитвенник і з кораліговчені чотки.

Богдан Лепкий.

КОЛИ НЕДУГА ПРОДОВЖАЄТЬСЯ

— та допроваджує мущин і женщин до розпуки,
— коли звичайні методи не вкорочують терпінь,
— коли грошу видано на дармо,
— коли доктори і медицини не помагають,
— і коли тратити надію на поворот до здоровля,

ЗАЯДИ ДО "SABO" ЗАКЛАДУ З ПОВНИМ ДОВІРЯМ, а вернеш до здоровля. Прийдіть, узнайте, і другим скажіть.

ЧЕСНІСТЬ І ПОМІЧ ХОРОМУ, НЕ НАША РЕКЛЯМА.

"SABO"
HEALTH EXTENTION SERVICE
327 E. 9th STREET, NEW YORK, N. Y.

Отворено денно від 9-тої до 9-тої вечер; в неділю від 10—1.
Під зарядом Др. АНДР. БОРАКА і Др. КОРНИЛА САВІЦЬКОГО.

УВАГА: Поважаєчем і Інтересуючіся з наміром приїзду, подят повідомити листовно наперед.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

Арендар в клопоті, комедія з сільського життя в 4-ох актах (8 осіб) ..... 25 ц.
Борці за мрії, драматичні ескізи сельськоог життя на 4, дії (12 осіб) ..... 30 ц.
Кара совісти, народна драма в 5. діях (20 осіб) ..... 35 ц.
Серед граду куль, або Неустрашима героїня, трагедія в 4-ох діях, в 5-ох відслонах зі співами (19 осіб) ..... 40 ц.
Султанша, сценічна картина в одній дії (7 осіб) ..... 10 ц.
Степовий гість, драма в 5-ох діях (21 осіб) ..... 30 ц.
Піймав облизня або Перекопустини, жарт на одну дію (10 осіб) ..... 20 ц.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустинський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЯ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (коротший воєнно-історичний огляд). Части I., II. і III. з 32 ілюстрацями сьмелих-мапами і документами в додатку. Цінa ..... 50 ц.
М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Цінa ..... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦЬ (картини і Карт і Труєв). Цінa ..... 15 ц.
Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка пісень). Цінa ..... 10 ц.
Евген Ярославський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ (Спогади). Цінa ..... 10 ц.
Софія Тобілевич (Карпенко-Карая) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади в побуту [illegible] Україні). Цінa ..... 10 ц.

Замовлення разом зі виплатою належитости (мані-ордер або ще [illegible] адресувати:

"SVOBODA", 82 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОШУКУЮ самотної старшої женщини з добрим характером до опіки двох дітий. Кандидатким подорож звертаю. Голоситися до: 89-91
GEO. MYCHUDA,
1603 Newport Ave., Northampton, Pa.

ПОШУКУЮ у вжитій справі свого хрема Стаха Мацьника, родом з Заліпія, пов. Рогатин, має перебувати в Пітсбурґу. Як хто би про него знав, бо мы сам, прошу, повідомити до: MIKE WASKIW, Fruit Farm, Sodus, N. Y. 90-2

ПОТРЕБА української самітної женщини, або дівчини до домашної роботи в української Родині. Платня після угоди. Голоситися до: GROCERY STORE, 243 Ave. B, New York City. 89-91

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання і ін. С. І. Сеї основані річи. Пишіть по каталог до: UKRAINIAN BAZAAR, 168 E. 4th St., New York, N. Y.

ПЕРШІ РОЛЬКИ З УКРАЇНСЬКИМИ ПІСНЯМИ НА ПЯНО.

1. Ще не вмерла Україна (Укр. Національний Гимн) 1.00
2. За Тебе Україно (Далека Ти в безмежа ніч). Гимн америк. Українців зі словами 1.00
3. Верховино, найбільш улюблена пісня в Галичині і Буковині зі словами 1.00
4. Віють вітри, з Наталки Полтавки зі співами 1.00
5. Вовяби в бандуру, зі словами і можна танцювати як вальєць 1.00
6. В гаю зеленім, любовна пісня зі словами 1.00
7. Скажи мені правду, любовна пісня зі словами 1.00
8. Ой не ходи Грицю, найбільш популярна пісня зі словами .. 1.00
9. Колискова і думка, танець без слів 75
10. Українська Шумка, Присоньського, без слів 75

Замовлення слати:
SICHOWY BAZAR,
34 East 7th St., New York, N. Y.

МУФОВАННЄ

Перевожу меблі і всякі інші річи в місті і на дальшу відстань.
LEON ZACHKO
350 ST. PAUL'S AVENUE,
JERSEY CITY, N. J.
Tel.: Bergen 4511.

ІРЛ МАШИНІСТ ЗДОРОВ ЗНОВУ ПО ДОВГІЙ ХОРОБІ.

Ось Вам щасливий чоловік, котрий скористав з життя так і подяку Людяк Нерецка жив тут за 17 лїт, заховував яких чотири лїт тому. До того часу він ніколи не хорував одного дня. Тепер він справді хорий. Хоть помалу але постепенно стратив половину з 200 фунтів ваги і помалу зачав виглядати як смерть. Ходив від одного аптикаря до другого, від доктора до доктора, тратив гроші та не помагало. Богато разів жалив собі, щоб те все раз покінчилося. Піддався операції на галстоне, однак нічого з сего не вийшло. Одного дня сусідка відвідуючи його сказала як вона викурвала свого сина від сонтеґу і що дало йому машинистом цією. Можливо, що чу будь-причина і його нещастя. Вспішся сейчас до свого доктора і попросив у нього ліку на сонтеґу, однак він сказав: Тоді він пісцав по нас. І чи повірилби Ви, що його нещастєм був також сей монстер сонтеґу, на котрого так богато людий терпить. Днесь він є здоров знов, а його жінка і родина весели та пісвяткує собі цінний дневник.

Богато мущин, женщин і дітий перед хвилиєю безусилию на вищі доводи, коли їх приходить слабість в сей страшний сонтеґу. Проводові помилки його суть відвадки частина, кольорі лиця, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, неспокоїв сон, голова, нервовість, [illegible] і нервовість, [illegible] і [illegible] і [illegible] і